

Lag om ändring i föräldrabalken;

SFS 2008:910

Utkom från trycket
den 2 december 2008

utfärdad den 13 november 2008.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om föräldrabalken²
dels att 14 kap. 9 § ska upphöra att gälla,
dels att 12 kap. 10 och 15 §§, 13 kap. 7, 9, 12 och 19 §§, 14 kap. 4, 7, 8,
10, 13 och 21 §§, 16 kap. 10 och 11 §§ samt 19 kap. 17 § ska ha följande
lydelse,

dels att det i balken ska införas två nya paragrafer, 9 kap. 8 § och 16 kap.
10 a §, av följande lydelse.

9 kap.

8 § Pengar som en omyndig efter det att han eller hon har fyllt sexton år
själv har satt in hos en bank får betalas ut till den omyndige. Banken får inte
utan den omyndiges samtycke betala ut pengarna till förmyndaren.

Om förmyndaren har fått överförmyndarens tillstånd att omhänderta
pengar som avses i första stycket och visat upp bevis på det, får banken be-
tala ut pengarna till förmyndaren men inte till den omyndige.

Första och andra styckena gäller också pengar som har satts in hos ett
kreditmarknadsföretag, ett företag som driver verksamhet enligt lagen
(2004:299) om inlåningsverksamhet och ett utländskt företag som driver
bankrörelse, finansieringsrörelse eller inlåningsverksamhet från en filial i
Sverige.

12 kap.

10 § Om en förmyndare, god man eller förvaltare har ingått avtal för den
enskildes räkning utan att inhämta samtycke från överförmyndaren, trots att
samtycke krävs enligt 13–15 kap., får motparten inte frånträda avtalet, om
förmyndaren, gode mannen eller förvaltaren begär överförmyndarens sam-
tycke inom en månad från det att avtalet ingicks och något annat förbehåll
inte har gjorts. Om överförmyndaren inte lämnar sitt samtycke, får motpar-
ten frånträda avtalet, om inte något annat har överenskommits.

Om en förmyndare, god man eller förvaltare har ingått ett avtal som inne-
bär skuldsättning för den enskilde utan att inhämta samtycke som krävs en-

¹ Prop. 2007/08:150, bet. 2008/09:CU2, rskr. 2008/09:7.

² Balken omtryckt 1995:974.

ligt 13 kap. 12 § första stycket 1 eller 14 kap. 13 § första stycket 1, får motparten inte heller frånträda avtalet sedan det har blivit fullgjort.

15 § Talan om ersättning enligt 14 § ska väckas inom tre år från det att handlingar som anges i 16 kap. 8 § har lämnats över till den som är behörig att ta emot redovisning för förvaltningen. Om talan inte väcks inom nämnda tid, är talerätten förlorad. Detta gäller inte, om ställföreträdaren har gjort sig skyldig till brottsligt förfarande.

13 kap.

7 §³ Pengar som inte placeras enligt 5, 6 eller 10 § och som inte heller omedelbart behöver användas ska göras räntebärande genom att sättas in hos bank eller kreditmarknadsföretag. I anslutning till en placering enligt 5 eller 6 § får pengar dock föras över till ett konto hos ett värdepappersbolag, även om någon ränta inte är avtalad.

9 § Överförmyndaren ska besluta att bestämmelserna i 4–7 §§ inte längre ska tillämpas, om värdet på den omyndiges tillgångar har kommit att sjunka till ett belopp som understiger fyra gånger gällande prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och det inte finns särskild anledning att låta kontrollen fortgå.

Ett beslut enligt första stycket gäller inte egendom som har tillfallit den omyndige under villkor om särskild överförmyndarkontroll.

Om det med hänsyn till föräldrarnas och den omyndiges förhållanden eller i övrigt finns särskilda skäl, får överförmyndaren helt eller delvis besluta om undantag från 3–7 §§.

12 § För den omyndiges räkning får föräldrar endast med överförmyndarens samtycke

1. ta upp lån eller företa någon annan rättshandling som innebär att den omyndige sätts i skuld,
2. ingå borgensförbindelse, eller
3. ställa den omyndiges egendom som säkerhet för den omyndiges eller någon annans förbindelse.

Är det fråga om åtgärder enligt första stycket som faller inom ramen för en rörelse som föräldrarna med överförmyndarens samtycke driver för den omyndiges räkning, behövs samtycke endast i fråga om pantsättning av fast egendom eller tomträtt. Samtycke behövs inte i fråga om statliga lån som tas upp för att ge den omyndige hjälp till utbildning eller bosättning.

Samtycke får lämnas endast om åtgärden behövs för att trygga den omyndiges övriga egendom eller kan anses nödvändig för den omyndiges utbildning eller uppehälle eller om det annars finns särskilda skäl för åtgärden.

19 §⁴ Om det av någon särskild anledning behövs för att trygga förvaltningen, får överförmyndaren

1. besluta att 3–7 §§ ska tillämpas även i andra fall än som följer av 2 §,

³ Senaste lydelse 2004:422.

⁴ Senaste lydelse 2007:529.

2. begränsa möjligheten att ta ut pengar som har satts in hos bank, kreditmarknadsföretag eller värdepappersbolag, utöver vad som följer av 8 §,

3. besluta att värdehandlingar ska förvaras och förvaltas av ett värdepappersinstitut enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden eller ett motsvarande utländskt institut som är underkastat en offentlig reglering som väsentligen stämmer överens med den som gäller för värdepappersinstitut i Sverige,

4. genom meddelande till en central värdepappersförvarare, den som för ett register enligt 4 kap. 11 § lagen (2004:46) om investeringsfonder eller den som har registrerats som förvaltare av finansiella instrument eller andelar i investeringsfonder, begränsa föräldrars möjlighet att förfoga över rättigheter som registreras enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument eller som avses i lagen om investeringsfonder, och

5. genom meddelande till den som ska betala pengar till den omyndige besluta att pengarna ska sättas in hos bank eller kreditmarknadsföretag.

Meddelas beslut enligt första stycket 3, ska föräldrarna träffa avtal med ett värdepappersinstitut på villkor som överförmyndaren har godkänt.

Ett värdepappersinstitut är skyldigt att träffa ett sådant avtal om förvaring och förvaltning som avses i andra stycket. Avtalet får inte träffas på sämre villkor än de som värdepappersinstitutet erbjuder andra enskilda personer vid samma typ av avtal.

14 kap.

4 § Andra värdehandlingar än sådana som nämns i 5 § första stycket ska säljas och fordringar drivas in så snart det lämpligen kan ske, om det inte är till fördel för den enskilde att värdehandlingarna behålls eller att fordringarna förblir utestående.

Annan lös egendom som inte omfattas av 11 § ska säljas vid en lämplig tidpunkt, om inte egendomen är till nytta eller har särskilt värde för den enskilde eller den enskildes familj eller egendomen av någon annan särskild anledning bör behållas.

7 §⁵ Pengar som inte placeras enligt 5, 6 eller 11 § och inte heller omedelbart behöver användas ska göras räntebärande genom att sättas in hos bank eller kreditmarknadsföretag. I anslutning till en placering enligt 5 eller 6 § får pengar dock föras över till ett konto hos ett värdepappersbolag, även om någon ränta inte är avtalad.

8 §⁶ Pengar som har satts in hos bank eller kreditmarknadsföretag får tas ut endast efter samtycke från överförmyndaren.

Samtycke krävs dock inte vid uttag av

1. ränta som är upplupen under innevarande och föregående år, eller

2. pengar som behöver hållas tillgängliga för den enskildes uppehälle eller vården av hans eller hennes egendom om den förordnade förmyndaren, gode mannen eller förvaltaren vid insättningen gjort förbehåll om att de får tas ut utan överförmyndarens samtycke.

⁵ Senaste lydelse 2004:422.

⁶ Senaste lydelse 2004:422.

10 § Om det finns särskilda skäl, får överförmyndaren helt eller delvis besluta om undantag från 4–8 §§.

13 § För den enskildes räkning får en förordnad förmyndare, god man eller förvaltare endast med överförmyndarens samtycke

1. ta upp lån eller företa någon annan rättshandling som innebär att den enskilde sätts i skuld,

2. ingå borgensförbindelse, eller

3. ställa den enskildes egendom som säkerhet för den enskildes eller någon annans förbindelse.

Är det fråga om åtgärder enligt första stycket som faller inom ramen för en rörelse som ställföreträdaren med överförmyndarens samtycke driver för den enskildes räkning, behövs samtycke endast i fråga om pantsättning av fast egendom eller tomträtt. Samtycke behövs inte i fråga om statliga lån som tas upp för att ge den enskilde hjälp till utbildning eller bosättning.

Samtycke får lämnas endast om åtgärden behövs för att trygga den enskildes övriga egendom eller kan anses nödvändig för hans eller hennes utbildning eller uppehälle eller om det annars finns särskilda skäl för åtgärden.

21 §⁷ Om det behövs för att trygga förvaltningen, får överförmyndaren

1. begränsa möjligheten att ta ut pengar som har satts in hos bank, kreditmarknadsföretag eller värdepappersbolag, utöver vad som följer av 8 §,

2. besluta att värdehandlingar ska förvaras och förvaltas av ett värdepappersinstitut enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden eller ett motsvarande utländskt institut som är underkastat en offentlig reglering som väsentligen stämmer överens med den som gäller för värdepappersinstitut i Sverige,

3. genom meddelande till den som ska betala pengar till den enskilde besluta att pengarna ska sättas in hos bank eller kreditmarknadsföretag, och

4. genom meddelande till en central värdepappersförvarare, den som för ett register enligt 4 kap. 11 § lagen (2004:46) om investeringsfonder eller den som har registrerats som förvaltare av finansiella instrument eller andelar i investeringsfonder, begränsa ställföreträdarens möjlighet att förfoga över rättigheter som registreras enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument eller som avses i lagen om investeringsfonder.

Meddelas beslut enligt första stycket 2, ska ställföreträdaren träffa avtal med ett värdepappersinstitut på villkor som överförmyndaren har godkänt.

Ett värdepappersinstitut är skyldigt att träffa ett sådant avtal om förvaring och förvaltning som avses i andra stycket. Avtalet får inte träffas på sämre villkor än de som värdepappersinstitutet erbjuder andra enskilda personer vid samma typ av avtal.

16 kap.

10 § Socialnämnder och andra myndigheter är skyldiga att på begäran lämna överförmyndaren de uppgifter som behövs för överförmyndarens tillsynsverksamhet.

⁷ Senaste lydelse 2007:529.

I lag och förordning finns särskilda bestämmelser om skyldighet för myndigheter att underrätta överförmyndaren om förhållanden av betydelse för dennes tillsynsverksamhet.

10 a § En bank är skyldig att på begäran lämna överförmyndaren de uppgifter som behövs för överförmyndarens tillsynsverksamhet.

Första stycket gäller också kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag, centrala värdepappersförvarare, kontoförande institut, fondbolag, förvaringsinstitut, företag som driver inlåningsverksamhet enligt lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet och utländska företag som driver motsvarande verksamhet från en filial i Sverige.

11 §⁸ När en omyndig på grund av arv eller testamente har fått pengar till ett värde överstigande ett prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller med villkor om särskild överförmyndarkontroll, ska den som ombesörjer utbetalningen från dödsboet för den omyndiges räkning sätta in medlen hos bank eller kreditmarknadsföretag, med uppgift om att medlen inte får tas ut utan överförmyndarens tillstånd.

Vad som nu sagts om skyldighet att betala till bank eller kreditmarknadsföretag ska även gälla

1. försäkringsgivare vid utbetalning av försäkringsbelopp som den omyndige har rätt till,

2. pensionssparinstitut vid utbetalning enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande,

3. Brottsoffermyndigheten vid utbetalning av ersättning enligt brottsskadelagen (1978:413),

4. huvudman vid utbetalning av skadestånd enligt 14 a kap. 12 § skollagen (1985:1100), samt

5. myndighet som betalar ut ersättning med anledning av skadeståndsanspråk mot staten.

Om betalningen avser en periodisk förmån, gäller skyldigheten att betala till bank eller kreditmarknadsföretag endast när den första utbetalningen görs.

När utbetalning enligt första eller andra stycket görs, ska den som ombesörjer utbetalningen genast göra anmälan till förmyndaren och överförmyndaren. En sådan anmälan ska också göras om en omyndig på grund av arv eller testamente har fått värdehandlingar till ett värde som överstiger i första stycket nämnt belopp eller med villkor om att värdehandlingarna ska stå under särskild överförmyndarkontroll.

Bestämmelserna i första–fjärde styckena gäller inte vid utbetalning av medel som den omyndige får förvalta själv. Andra–fjärde styckena gäller inte heller om utbetalning görs från försäkring som har tagits inom ramen för en rörelse.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller också vid betalning eller utgivande av värdehandlingar till någon för vilken det har förordnats god man med uppgift att förvalta egendom eller för vilken det har förordnats förvaltare.

⁸ Senaste lydelse 2004:422.

17 § Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över överförmyndares och överförmyndarnämnders verksamhet.

Länsstyrelsen ska

- med råd stödja överförmyndarna och överförmyndarnämnderna i deras verksamhet och därvid främja en enhetlig rättstillämpning, och
- se till att utbildningen av överförmyndarna, ledamöterna i överförmyndarnämnderna och ersättare är tillfredsställande.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

2. I fråga om avtal som har ingåtts före ikraftträdandet gäller 12 kap. 10 § i dess äldre lydelse.

3. Äldre bestämmelser i 12 kap. 15 § om tid för att väcka talan om ersättning ska gälla när handlingar som anges i 16 kap. 8 § har lämnats över till den som är behörig att ta emot redovisningen före ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

BEATRICE ASK

Magnus Medin
(Justitiedepartementet)